

Wyrok w sprawach połączonych C-597/18 P Rada / K. Chrysostomides & Co. i in., C-598/18 P Rada / Bourdouvali i in., C-603/18 P K. Chrysostomides & Co. i in. / Rada i C-604/18 P Bourdouvali i in. / Rada

Trybunał utrzymuje w mocy wyroki Sądu w zakresie, w jakim oddalił on skargi o odszkodowanie wniesione przez dużą grupę osób fizycznych i spółek w związku z aktami i zachowaniem instytucji Unii przyjętymi w ramach pomocy finansowej udzielonej Cypru i uzależnionej od restrukturyzacji jego sektora bankowego

Z kolei Sąd naruszył prawo, uznając, że Eurogrupa stanowi jednostkę organizacyjną Unii ustanowioną w traktatach, której akty lub zachowania mogą prowadzić do powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii

W pierwszych miesiącach 2012 r. wiele banków z siedzibą na Cyprze, w tym Cyprus Popular Bank (zwany dalej „Laiki”) i Trapeza Kyprou Dimosia Etaireia (Bank of Cyprus, zwany dalej „BoC”), napotkało trudności finansowe. W dniu 25 czerwca 2012 r. Republika Cypryjska złożyła w związku z tym wniosek o pomoc finansową do przewodniczącego Eurogrupy, który wskazał, że pomoc ta zostanie udzielona albo przez Europejski Fundusz stabilności finansowej, albo przez europejski mechanizm stabilności (EMS) w ramach programu dostosowań makroekonomicznych, który miał zostać skonkretyzowany w protokole ustaleń. Negocjacje w sprawie tego protokołu były prowadzone, z jednej strony, przez Komisję Europejską wspólnie z Europejskim Bankiem Centralnym (EBC) i Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW), a z drugiej strony, przez cypryjskie organy. W dniu 26 kwietnia 2013 r. protokół ustaleń został podpisany przez Komisję, w imieniu EMS, ministra finansów Republiki Cypryjskiej i gubernatora Cypryjskiego Banku Centralnego, co umożliwiło udzielenie temu państwu członkowskiemu przez EMS pomocy finansowej.

Duża grupa osób fizycznych i spółek posiadających depozyty w Laiki i BoC lub będących akcjonariuszami lub wierzycielami z tytułu obligacji tych banków uznała, że Rada Unii Europejskiej, Komisja, EBC oraz Eurogrupa w ramach tego protokołu ustaleń wymagały od cypryjskich organów przyjęcia, utrzymania lub dalszego wdrażania środków, które spowodowały znaczne obniżenie wartości ich depozytów, akcji lub wierzytelności z tytułu obligacji. Grupa ta wniosła zatem skargę do Sądu Unii Europejskiej o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej w celu uzyskania odszkodowania za straty poniesione w związku z tymi środkami.

Dwoma wyrokami z dnia 13 lipca 2018 r.: K. Chrysostomides & Co. i in. / Rada i in. oraz Bourdouvali i in. / Rada i in.¹, Sąd w pierwszej kolejności oddalił podniesione przez Radę zarzuty niedopuszczalności dotyczące skarg zmierzających do uzyskania odszkodowania wniesionych przez odnośne osoby fizyczne i spółki przeciwko Eurogrupie. Następnie, jeżeli chodzi o pierwszą przesłankę powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii na podstawie art. 340 akapit drugi TFUE, która dotyczy bezprawności zachowania zarzucanego instytucji Unii i która wymaga wykazania istnienia wystarczająco istotnego naruszenia normy prawnej przyznającej uprawnienia jednostkom, Sąd orzekł, że osobom fizycznym i spółkom, które wniosły skargę, nie udało się wykazać istnienia naruszenia ich prawa własności, zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań lub zasady równego traktowania. Ponieważ pierwsza przesłanka powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii nie została spełniona w niniejszej sprawie, Sąd oddalił wspomniane skargi.

¹ Wyroki Sądu z dnia 13 lipca 2018 r., K. Chrysostomides & Co. i in. / Rada i in., [T-680/13](#), oraz Bourdouvali i in. / Rada i in., [T-786/14](#), (zwane dalej „zaskarżonymi wyrokami”); zob. komunikat prasowy nr [108/18](#).

Rozpatrując odwołania wniesione przez Radę (sprawy C-597/18 P i C-598/18 P) oraz przez zainteresowane osoby fizyczne i spółki (sprawy C-603/18 P i C-604/18 P), a także odwołania wzajemne wniesione przez Radę (w sprawach C-603/18 P i C-604/18 P), Trybunał, orzekając w składzie wielkiej izby, uchylił zaskarżone wyroki Sądu w zakresie, w jakim oddalają one zarzuty niedopuszczalności podniesione przez Radę w zakresie, w jakim dotyczą one skarg owych osób fizycznych i spółek skierowanych przeciwko Eurogrupie i art. 2 ust. 6 lit. b) decyzji 2013/236². Trybunał oddalił z kolei odwołania wniesione przez wspomniane osoby fizyczne i spółki.

Ocena Trybunału

Jeżeli chodzi, po pierwsze, o **odwołania wniesione przez Radę w sprawach C-597/18 P i C-598/18 P**, Trybunał przypomniał, że powstanie odpowiedzialności pozaumownej Unii na podstawie art. 340 akapit drugi TFUE zakłada, że można zarzucić bezprawne zachowanie „instytucji Unii”, które to pojęcie obejmuje nie tylko instytucje Unii wymienione w art. 13 ust. 1 TUE, lecz również wszystkie organy i jednostki organizacyjne Unii ustanowione w traktatach lub na ich podstawie i służące realizacji celów Unii.

W tym względzie Trybunał zauważa, po pierwsze, że Eurogrupa jest międzyrządowym organem koordynującym polityki gospodarcze państw członkowskich, których walutą jest euro (zwanym dalej „PCWE”). Po drugie, Eurogrupy nie można zrównać ze składem Rady, gdyż Eurogrupa charakteryzuje się swoim nieformalnym charakterem. Po trzecie, nie posiada ona żadnych własnych kompetencji ani uprawnień do nakładania sankcji za nieprzestrzeganie zawartych w jej ramach porozumień politycznych. Na tej podstawie Trybunał wyciągnął wniosek, że **Sąd błędnie uznał, iż Eurogrupa jest podmiotem „Unii” ustanowionym w traktatach, którego działania mogą prowadzić do powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii.**

Dodaje on, że w zakresie, w jakim porozumienia polityczne zawarte w ramach Eurogrupy konkretyzują się i są wdrażane w szczególności w drodze aktów i działań instytucji Unii, w szczególności Rady i EBC, **jednostki nie zostają pozbawione ustanowionego w art. 47 karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawa do skutecznej ochrony sądowej** z uwagi na to, że, tak jak to zresztą uczyniły w niniejszej sprawie, mogą wnieść one skargę o stwierdzenie odpowiedzialności pozaumownej Unii przeciwko tym instytucjom z tytułu aktów lub zachowań, jakie instytucje te przyjęły w wyniku takich porozumień politycznych. Trybunał podkreślił zwłaszcza, że to do Komisji, jako strażniczki traktatów, należy czuwanie nad zgodnością wspomnianych porozumień z prawem Unii i że ewentualna bierność Komisji w tym względzie może prowadzić do powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii.

Po drugie, jeżeli chodzi o **odwołania wzajemne Rady w sprawach C-603/18 P i C-604/18 P**, to zmierzały one do zakwestionowania oceny Sądu, zgodnie z którą, po pierwsze, Rada w drodze art. 2 ust. 6 lit. b) decyzji 2013/236 wymagała od cypryjskich organów utrzymania lub dalszego wdrażania zamiany na akcje niegwarantowanych depozytów BoC, oraz po drugie, wspomniane organy nie dysponowały żadnym zakresem uznania w tym zakresie.

W tym względzie Trybunał zauważył, że art. 2 ust. 6 lit. b) decyzji 2013/236 nie określa szczególnych warunków wdrażania wspomnianej zamiany, w związku z czym cypryjskie organy dysponowały znacznym zakresem uznania w tym względzie, w szczególności przy określaniu liczby i wartości akcji, jakie należało przyznać deponentom BoC w zamian za ich niegwarantowane depozyty w tym banku. W konsekwencji uznał on, że **Sąd naruszył prawo, stwierdzając, że Cypr**

² Decyzja Rady 2013/236/UE z dnia 25 kwietnia 2013 r. skierowana do Cypru w sprawie określonych środków służących przywróceniu stabilności finansowej i trwałego wzrostu gospodarczego (Dz.U. 2013, L 141, s. 32, zwana dalej „decyzją 2013/236”). Decyzja ta przewiduje szereg środków i skutków mających na celu korektę deficytu budżetowego Republiki Cypryjskiej i przywrócenie stabilności systemu finansowego tego państwa członkowskiego. Odwołania wzajemne wniesione przez Radę dotyczyły konkretnie art. 2 ust. 6 lit. b) tej decyzji, który stanowi, że program dostosowań makroekonomicznych dla Republiki Cypryjskiej przewiduje „dokonanie należytej wyceny aktywów BoC i Laiki oraz szybkie przejęcie działalności Laiki przez BoC. Wycena zostanie dokonana szybko, tak aby umożliwić wymianę depozytów na akcje [BoC]”.

nie miał na podstawie tego przepisu żadnego zakresu uznania w celu określenia szczególnych warunków tej zamiany.

Po trzecie, jeżeli chodzi o **odwołania wniesione przez zainteresowane osoby fizyczne i spółki w sprawach C-603/18 i C-604/18 P**, to podniosły one, że ponieważ można było przypisać aktom i zachowaniom instytucji Unii wystarczająco istotne naruszenie ich prawa własności, zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań i zasady równego traktowania, to została spełniona w ten sposób pierwsza przesłanka powstania odpowiedzialności pozaumownej Unii.

W tym względzie Trybunał przypomniał w pierwszej kolejności, że³ prawo własności nie jest prawem bezwzględny i może być przedmiotem ograniczeń⁴. Stwierdził on w szczególności, że, tak jak już orzekł w wyroku *Ledra Advertising i in. / Komisja i EBC*⁵, **środki wymienione w protokole ustaleń z dnia 26 kwietnia 2013 r. nie mogą zostać uznane za nadmierną i niedopuszczalną interwencję, która stanowi naruszenie prawa własności odnośnych osób fizycznych i spółek.**

Następnie Trybunał uznał, że **okoliczność, iż na wcześniejszych etapach międzynarodowego kryzysu finansowego przyznanie pomocy finansowej innym PCWE nie było uzależnione od przyjęcia szczególnych środków, nie może być uznane za zapewnienie mogące spowodować powstanie uzasadnionych oczekiwań akcjonariuszy, wierzycieli z tytułu obligacji i deponentów Laïki i BoC, że będzie tak również w ramach udzielania pomocy finansowej Cyprowi.**

Wreszcie, po przypomnieniu, że **zasada równego traktowania** wymaga, aby porównywalne sytuacje nie były traktowane w odmienny sposób, a sytuacje odmienne nie były traktowane w sposób jednakowy, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione, **Trybunał wykluczył istnienie naruszenia tej zasady.** Stwierdził on bowiem, że **odnośne spółki i osoby fizyczne nie znajdują się w sytuacji porównywalnej z sytuacją banku centralnego Cypru, którego działania są podyktowane wyłącznie celami interesu publicznego, z sytuacją posiadaczy depozytów utworzonych w greckich oddziałach Laïki i BoC, z sytuacją deponentów tych dwóch banków, których depozyty nie przekraczały 100 000 EUR, z sytuacją deponentów i akcjonariuszy banków innych PCWE, którzy skorzystali z pomocy finansowej przed Cyprem lub też z sytuacją wspólników cypryjskiego sektora bankowości spółdzielczej.**

W związku z powyższym **Trybunał oddalił w całości odwołania wniesione przez zainteresowane spółki i osoby fizyczne (sprawy C-603/18 P i C-604/18 P), uchylił zaskarżone wyroki Sądu w zakresie, w jakim oddalają one zarzuty niedopuszczalności podniesione przez Radę w zakresie, w jakim dotyczą skarg skierowanych przeciwko Eurogrupie i art. 2 ust. 6 lit. b) decyzji 2013/236, i orzekając ostatecznie w przedmiocie tych zarzutów⁶, uwzględnił te odwołania.**

UWAGA: Odwołanie od wyroku lub postanowienia Sądu, ograniczone do kwestii prawnych, może zostać wniesione do Trybunału. Co do zasady, odwołanie nie ma skutku zawieszającego. Jeżeli jest ono dopuszczalne i zasadne, Trybunał uchyli orzeczenie Sądu. Jeżeli stan postępowania pozwala na wydanie orzeczenia w sprawie, Trybunał może sam wydać ostateczne rozstrzygnięcie w przedmiocie sporu. W przeciwnym razie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd, który jest związany orzeczeniem Trybunału wydanym w ramach odwołania.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

³ Artykuł 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁴ Artykuł 52 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

⁵ Wyrok Trybunału z dnia 20 września 2016 r., *Ledra Advertising i in. / Komisja i EBC* (od [C-8/15 P do C-10/15 P](#); zob. komunikat prasowy nr [102/16](#)).

⁶ Na podstawie w art. 61 akapit pierwszy zdanie drugie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.